

Practical Significance: The article holds significant practical value for theatrical studies, education, and performance practice. Understanding musical dramaturgy in theatrical productions helps theater practitioners, musicians, and directors better organize the musical aspects of performances, providing a deeper understanding of the emotional impact of music on audiences. Moreover, this research can serve as a basis for developing new theoretical concepts in the field of musical dramaturgy and contribute to the further development of theatrical arts as a whole.

Conclusion: This article has examined the concept of «musical dramaturgy in theatrical productions» from various perspectives – historical, cultural, and methodological, among others. Through an analysis of different stages of the development of this art form, consideration of various approaches to its understanding and research methodology, we have come to understand the importance of musical dramaturgy in theatrical performances as a key element influencing the emotional experience of audiences. This research underscores the significance of music as an integral part of theatrical art and contributes to a deeper understanding of its role in the contemporary cultural context.

Key words: musical dramaturgy, theatrical productions, research, history of musical dramaturgy, methodology, cultural studies, musical culture, stage.

Надійшла до редакції 24.10.2024 р.

УДК 784.78.05

ВОКАЛЬНЕ ЕСТРАДНЕ МИСТЕЦТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Тетяна Шершова – доктор філософії,
асистент кафедри естрадного вокалу, Полтавський національний
педагогічний університет ім. В.Г. Короленка, Полтава
<https://orcid.org/0000-0003-1993-4236>

DOI: [https://doi.org/
t.shershova@gsuite.pnpu.edu.ua](https://doi.org/t.shershova@gsuite.pnpu.edu.ua)

Досліджується вокальне естрадне мистецтво як інструмент міжкультурної комунікації в умовах глобалізації; аналізуються сучасні тенденції розвитку естрадного вокалу, його роль у формуванні міжкультурного діалогу та виклики, з якими зіштовхуються вокалісти в контексті кроскультурної взаємодії. Розглядаються особливості передачі культурних смислів через вокальні жанри та технологічні аспекти їх поширення на міжнародному рівні. *Мета роботи* полягає у вивченні впливу сучасного вокального естрадного мистецтва на процеси міжкультурної комунікації, визначення основних тенденцій його розвитку та аналізі проблем, що виникають у результаті взаємодії різних культур через вокальні форми вираження. *Методологія.* Дослідження базується на міждисциплінарному підході, поєднуючи методи культурологічного та музикознавчого аналізу. Використовуються компаративний метод для порівняння різних вокальних традицій, методи контент-аналізу для вивчення музичних творів як носіїв культурних кодів, а також соціокультурний підхід для дослідження впливу технологій на взаємодію культур. *Новизна дослідження* полягає в комплексному аналізі вокального естрадного мистецтва як засобу міжкультурної комунікації, що до цього часу залишалося недостатньо дослідженим у контексті глобальних культурних процесів. Оригінальність полягає в поєднанні аналізу вокальних технік і жанрів із дослідженням їхнього впливу на кроскультурну взаємодію, а також у розгляді технологічних інновацій у поширенні музичних творів. *Висновки.* Вокальне естрадне мистецтво є потужним засобом міжкультурної комунікації, що сприяє налагодженню діалогу між різними культурами, воно здатне долати мовні та культурні бар'єри. Завдяки своїй універсальній природі, вокальне мистецтво не лише зберігає національні традиції, а й сприяє їхньому збагаченню через взаємодію з іншими культурами. Проте глобалізація та технологічні зміни накладають нові виклики, серед яких проблема збереження автентичності та культурних особливостей вокальних творів. Водночас, сучасні тенденції у вокалі відкривають нові можливості для взаємозбагачення культур. Це робить його незамінним інструментом у контексті сучасних глобалізаційних процесів, підкреслюючи необхідність подальших досліджень у цьому напрямі для глибшого розуміння його потенціалу як засобу міжкультурного діалогу.

Ключові слова: вокал, вокальне мистецтво, міжкультурна комунікація, сучасний вокал, естрадний вокал, вокальні жанри.

Актуальність теми дослідження. У сучасному глобалізованому світі міжкультурна комунікація набуває особливої значущості, оскільки вона є основою для взаєморозуміння між різними націями та культурами. У цьому контексті вокальне мистецтво відіграє одну з ключових ролей як універсальний засіб передачі культурних смислів і цінностей. Нині актуальність дискусій щодо ролі музики в системі мистецтв, творчих методів і художніх принципів, а також перспектив музичної вокальної творчості, зростає. Музичне мистецтво – унікальний культурний феномен. Особливої уваги заслуговує естрадне вокальне виконавство, яке потребує не лише соціокультурного аналізу, але й дослідження всіх його компонентів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження впливу музичного мистецтва на міжкультурну комунікацію є важливим для розширення розуміння мистецтвознавчих аспектів.

Естрадний вокал здатен трансформувати культурні змісти, формуючи нові художні форми, доступні різноманітним аудиторіям. Вивчення цієї тематики відкриває значні можливості для розробки нових методичних підходів, які можуть бути інтегровані в освітній процес, сприяючи кращому розумінню та оцінці культурних відмінностей серед учнів. Це підкреслює багатогранність вокального мистецтва як посередника культурних цінностей. Естрадне мистецтво детально досліджується в роботах А. Анастасьєва, Ю. Дмитрієва, М. Дружинець, Н. Дрожжиної, С. Клітіна, М. Мозгового, О. Мозгової, В. Овсяннікова, Х. Охитви, О. Рудницької, Т. Самаї, Є. Уварова, Р. Юссона.

Ґрунтовним дослідженням, на нашу думку, є праця М. Мозгового «Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні», в якій уточнюються основні поняттєві категорії, які стосуються пісенної естради. Автор деталізує та розглядає процеси становлення естрадної пісні та її прагнення до інтеграції [4].

Заслуговує на увагу праця Т. Рябухи «Витоки та інтонаційні складові української пісенної естради» [8], в якій дослідниця узагальнює методологічні принципи дослідження інтонаційних компонентів української естрадної пісні. Вона також виділяє ключові ознаки пісенності в різних жанрово-змістових варіантах, що важливо для глибшого розуміння сутності української естрадної пісні.

Таким чином, ряд питань у сфері функціонування естрадної пісні, зокрема її витоки, періодизація та жанровий огляд є опрацьованими. Однак і досі в українській науці лише фрагментарно розглядаються євроінтеграційний потенціал української вокальної естради та її роль у міжкультурній взаємодії.

Вокальне естрадне мистецтво, як інструмент міжкультурного обміну та взаєморозуміння, має значний потенціал у сприянні встановленню позитивних взаємовідносин між різними культурами, що є важливим для формування гармонійного і толерантного суспільства.

Розвиток української естрадної музики ще у минулому столітті проходив у тісному зв'язку із західноєвропейською традицією, але через відсутність державності Україна була позбавлена прямих контактів з Європою. Тому чимало нових форм, напрямів і стилів естрадної музики українські виконавці адаптували опосередковано, через російське посередництво. Зараз, з огляду на сучасні події, українська естрадна пісня набуває особливого значення як культурний символ і потужний засіб самоідентифікації. Вона відіграє важливу роль у підтримці національної єдності, вираженні патріотичних почуттів і відображенні історичних та соціальних реалій країни, водночас інтегруючись у світовий музичний простір на власних умовах.

Аналізуючи сучасні дослідження, можна стверджувати, що музичне мистецтво, особливо естрадний вокал, є вагомим чинником формування міжкультурних зв'язків. Музика, яка має універсальні засоби вираження, здатна виходити за межі національних і мовних бар'єрів, створюючи простір для глобального діалогу. Вона виконує роль культурного медіатора, який передає національні традиції через призму універсальних художніх образів, що доступні для розуміння різними аудиторіями.

Метою дослідження є вивчення впливу сучасного вокального мистецтва на процеси міжкультурної комунікації. Серед *завдань* – визначення основних тенденцій його розвитку та аналізі проблем, що виникають у результаті взаємодії різних культур через вокальні форми вираження.

Виклад основного матеріалу. Термін «міжкультурна комунікація» у вузькому значенні з'явився в наукових дослідженнях у 1970-х роках. Першими до розробки цього поняття звернулися американські науковці, які прагнули дослідити проблеми конфронтації різних расових та етнічних груп. Завдяки їхнім зусиллям доведено багатомірність людської комунікації загалом, а також суттєві відмінності у цінностях, стандартах, моделях мислення та поведінки, характерних для представників різних культур [9; 204-210].

Із 1980-х років науковці зі США та Західної Європи, працюючи в галузях соціології, культурології, психології, лінгвістики та філософії, почали активно вивчати проблеми міжкультурної комунікації. Одним із ключових завдань цієї теорії є попередження та подолання міжкультурних непорозумінь. Наукові школи й інститути різних країн присвячують свої дослідження цьому питанню, пропонуючи різноманітні концептуальні підходи.

За визначенням І. М'язової, міжкультурна комунікація – це водночас наука і сукупність навичок, необхідних для ефективного спілкування. Вона ґрунтується на знаннях усталених норм соціальної практики, властивих різним національним і етнічним спільнотам [6]. Ф. Бацевич визначає міжкультурну комунікацію як процес вербальної і невербальної взаємодії між людьми (чи групами людей), які належать до різних лінгвокультурних спільнот, використовують різні мови і мають відмінні комунікативні компетенції, що може призвести до непорозумінь або культурного шоку [1].

Загалом, поняття «міжкультурна комунікація» охоплює різні аспекти взаємодії між представниками різних культур, і основним її завданням є забезпечення адекватного взаєморозуміння між учасниками комунікативного процесу [7]. На сучасному етапі існує чимало підходів до визначення цього терміну, які вказують на те, що міжкультурна комунікація – це сфера вивчення взаємодії між особами з різними культурними традиціями, досвідом та моделями поведінки.

Таким чином, міжкультурну комунікацію визначаємо як процес обміну інформацією та змістами між представниками різних культурних груп, що передбачає не лише вербальну і невербальну взаємодію, а й розуміння культурних норм, цінностей та стереотипів. Комунікація та обмін інформацією між культурними спільнотами здійснюється, насамперед, через опанування та інтеграцію культурних надбань, що знаходять своє відображення у творах мистецтва. Саме мистецтво слугує засобом збереження і передачі культурних традицій, а також історичного досвіду спільноти, що створює «діалог» не тільки між сучасниками але й з попередніми поколіннями. Таким чином, міжкультурний діалог ведеться через мову мистецтва. Для повноцінної участі в цьому діалозі важливо вивчити і зрозуміти цю мову, що відкриває доступ до глибшого розуміння культурних смислів.

Вокальне естрадне мистецтво традиційно є засобом вираження культурної ідентичності народів. Через пісню передаються не лише мовні особливості, а й унікальні національні риси: емоційність, світогляд, традиції, історичні події. Проте, вокальна музика здатна виходити за межі культурних кордонів завдяки своїй універсальності.

Українська музика вирізняється яскравими ритмічними структурами та мелодіями, які відображають народні традиції. Унікальні інструменти, такі як бандура та цимбали, додають національній культурі особливого колориту й характеру [7].

Т. Каблова стверджує, що естрадно-вокальне мистецтво, завдяки своєму унікальному досвіду, соціально-естетичній практиці створення сучасних образів, а також через рецепцію і комунікацію, відіграє фундаментальну роль у формуванні музичного етосу епохи [3; 253]. Погоджуємося з цим твердженням, адже дослідження сучасного вокального виконавства надає значну основу для розуміння соціальних структур, вподобань, потреб та розвитку індивідів. Воно включає елементи масової мистецької практики, яка іноді має негативний характер, але є необхідною для створення загального культурного контексту.

Варто наголосити, що естрадна пісня є вагомим елементом соціокультурного життя сучасного суспільства, відіграючи важливу роль у визначенні ціннісних орієнтирів, зміцненні морально-етичних норм, формуванні художньо-естетичних уподобань, а також у збереженні й розвитку національних традицій. Сучасні виконавці української естради демонструють нову модель суспільної свідомості, яка підкреслює важливість національної самостійкості й незалежності. Через їхнє творчо-мистецьке самовираження відображається сучасний світогляд українця, його бажання самовизначення та прагнення до самореалізації. Естрадна пісня, як зазначає А. Бурлака, виступає унікальним інструментом трансляції культурних кодів, ідентичності, оскільки забезпечує емоційне, кордоцентричне переживання та ідентифікацію слухача з естетичними й смисловими аспектами твору [2: 43].

Однією з важливих характеристик вокального мистецтва є його здатність до інтеграції різноманітних музичних стилів і жанрів. Наприклад, такі явища як джаз або опера, що мають свої витoki в конкретних культурних контекстах, завдяки популяризації та адаптації до різних національних музичних традицій, стали частиною глобального музичного ландшафту. Оперне мистецтво, що зародилося в Італії, завдяки універсальній мові музики, було прийняте в усьому світі, зокрема й у країнах Східної Європи, Азії та Латинської Америки, де воно перетворюється та збагачується місцевими культурними рисами [5; 148-183].

Важливим прикладом міжкультурної комунікації через вокал є фольклорні традиції, що передаються від покоління до покоління в різних народів і, водночас, знаходять своє відображення в міжнародних музичних обмінах. Традиційні пісні, що передаються з покоління в покоління, зберігають історичний і культурний досвід, сприяючи формуванню національної ідентичності. Українські пісні, зокрема у виконанні професійних вокалістів, часто стають елементом діалогу з іншими культурами. Їхня унікальна мелодика та багатоголосся викликають зацікавлення в усьому світі, збагачуючи музичні традиції інших народів. У сучасному світі музика відображає не лише культурні особливості, але й стає важливим засобом глобалізації та культурного обміну. Розширений доступ до міжнародних музичних ресурсів через цифрові платформи дозволяє людям із різних культур ознайомлюватися з багатограними музичними традиціями, сприяючи розвитку міжкультурного розуміння та взаємодії.

Вокальна імпровізація, характерна для джазу, також є важливим елементом міжкультурної комунікації. Вокалісти з різних країн, використовуючи музичні теми, створюють спільний простір для діалогу, в якому перетинаються різні культурні коди. Така форма взаємодії дозволяє виявити спільні риси між культурами та відкрити нові перспективи для творчого самовираження.

Ще однією суттєвою складовою є міжнародні вокальні конкурси, такі як «Євробачення», що виступають своєрідною платформою для міжкультурного діалогу. Учасники з різних країн щороку демонструють свої національні музичні традиції, стилі, культурні та національні ідентичності, створюючи культурний обмін на глобальному рівні. Через вокальне мистецтво конкурсанти мають змогу не лише представити свою культуру, а й дізнатися про особливості інших народів, сприяючи взаєморозумінню та зміцненню міжкультурних зв'язків.

Конкурс «Євробачення», який вперше відбувся у 1956 році, став однією з найбільш значущих музичних подій у світі. У представлених на ньому піснях часто поєднуються традиційні та сучасні музичні елементи, відображаючи культурне розмаїття країн та їх глобальні музичні тренди. Водночас кожна композиція змушує виконавців шукати універсальні музичні форми, які були б зрозумілими та привабливими для аудиторії з різних культур. Завдяки своєму масштабному формату та широкому охопленню, «Євробачення» сприяє зростанню толерантності, розуміння і поваги до культурних відмінностей. Для багатьох країн участь у конкурсі є можливістю розповісти про свою історію, культурні цінності та мистецькі традиції. Так, українське естрадне музичне мистецтво культивує українську мову в піснях та зверненні до фольклорних традицій.

Таким чином, у сучасному глобалізованому світі міжкультурна комунікація набуває все більшої значущості як ключовий аспект взаємодії між різними націями та культурами. Вокальне естрадне мистецтво, завдяки своїй універсальності та здатності до інтерпретації культурних кодів, виступає важливим інструментом цієї комунікації. Воно дозволяє не лише виражати національну ідентичність, а й створювати діалог між культурами, що сприяє взаєморозумінню та інтеграції у багатокультурне середовище.

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному аналізі вокального естрадного мистецтва як засобу міжкультурної комунікації, що до цього часу залишалося недостатньо дослідженим у контексті глобальних культурних процесів. Оригінальність полягає в поєднанні аналізу вокальних технік і жанрів з дослідженням їхнього впливу на кроскультурну взаємодію, а також у розгляді технологічних інновацій у поширенні музичних творів.

Висновки. Вокальне естрадне мистецтво є потужним засобом міжкультурної комунікації, що сприяє налагодженню діалогу між різними культурами, воно здатне долати мовні та культурні бар'єри. Завдяки своїй універсальній природі, вокальне мистецтво не лише зберігає національні традиції, а й сприяє їхньому збагаченню через взаємодію з іншими культурами. Проте глобалізація та технологічні зміни накладають нові виклики, серед яких є проблема збереження автентичності та культурних особливостей вокальних творів. Водночас, сучасні тенденції у вокалі відкривають нові можливості для взаємозбагачення культур. Це робить його незамінним інструментом у контексті сучасних глобалізаційних процесів, підкреслюючи необхідність подальших досліджень у цьому напрямку для глибшого розуміння його потенціалу як засобу міжкультурного діалогу.

Список використаної літератури

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академія, 2004. 343 с.
2. Бурлака А. Сучасна українська естрадна пісня як засіб трансляції культурної ідентичності. *Культурно-мистецькі та освітні практики*, 2023. Вип. 41. С. 43-51.
3. Каблова Т. Б. Вокально-естрадне мистецтво в дискурсі формування музичного етосу культури. *ART-платФОРМА*, 2021. Вип. 1 (3). 2021. С. 246-258.
4. Мозговий М. Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні: автореф. дис. ... канд. миств.: 17.00.01. Київ, 2007. 20 с.
5. Мусатов С. О. Комунікативна парадигма у культурному контексті сучасності. Культуротвірна функція психологічної науки: монографія / за ред. Г. О. Балла. Київ ; Кіровоград, 2014. С. 148-183.
6. М'язова І. Ю. Особливості тлумачення поняття «міжкультурна комунікація». *Філософські проблеми гуманітарних наук*. 2006. № 8. С. 108–113.
7. Рудницька О. Українське мистецтво у полікультурному просторі. Київ : ЕксОб, 2000. 208 с.
8. Рябуха Т. Витоки та інтонаційні складові української пісенної естради: автореф. дис. ... канд. миств.: 17.00.03. Харків, 2017. 20 с.
9. Ся В. Музичне мистецтво як засіб міжкультурної комунікації. *Освітньо-науковий простір*, 2024. Т. 2. № 6 (1). С. 7-14.
10. Шморгун О. О. Мистецтво як засіб комунікації між культурними спільнотами. *International scientific journal «Grail of Science»*, 2022. № 22. С. 204-210.

Reference

1. Batsevych F. S. Fundamentals of communicative linguistics. Kyiv : Akademiya, 2004. 343 p. [in Ukrainian].
2. Burlaka A. Contemporary Ukrainian pop song as a means of transmitting cultural identity. *Cultural and artistic and educational practices*, 2023. Vol. 41. P. 43-51 [in Ukrainian].
3. Kablova T. V. Vocal and pop art in the discourse of forming the musical ethos of culture. *ART-platFORMA*, 2021. Vol. 1 (3). P. 246-258 [in Ukrainian].
4. Mozgovuj M. Formation and tendency of development of the Ukrainian variety songs: abstract of the thesis of a scientific degree of the candidate in art studies by the speciality 17.00.01. Kyiv, 2007. 20 p. [in Ukrainian].
5. Musatov S. O. The communicative paradigm in the cultural context of modernity. The culture-forming function of psychological science: Monograph / edited by H. Ball. Kyiv; Kirovohrad, 2014. P. 148-183 [in Ukrainian].

6. Myazova I. (2006). Features of interpreting the concept of «Intercultural Communication». *Philosophical problems of humanitarian sciences*, 2006. No. 8. P. 108-113 [in Ukrainian].
7. Rudnytska O. *Ukrainian art in a multicultural space*. Kyiv : EksOb, 2000. 208 p. [in Ukrainian].
8. Ryabuha T. M. *Origins and intonation parts of the Ukrainian song variety art: abstract of the thesis acquiring the scientific grade of the Candidate of Arts according to specialization 17.00.03*. Kharkiv, 2017. 20 p. [in Ukrainian].
9. Sia V. Music art as a means of intercultural communication. *Educational and Scientific Space*, 2024. Vol. 2. No. 6 (1). P. 7-14 [in Ukrainian].
10. Shmorgun O. O. Art as a means of communication between cultural communities. *International Scientific Journal «Grail of Science»*, 2022. No. 22. P. 204-210 [in Ukrainian].

UDC 784.78.05**VOCAL POP ART AS A TOOL FOR INTERCULTURAL COMMUNICATION**

Tetiana Shershova – DPh, Honored artist of variety art of Ukraine, assistant professor of the Department of pop vocal at Poltava V. Korolenko National pedagogical university.

The article explores vocal pop art as a tool for intercultural in the context of globalization. It particularly analyzes contemporary trends in the development of vocal performance, its role in shaping intercultural dialogue, and the challenges vocalists face in the context of crosscultural interaction. The study examines the transmission of cultural meanings through vocal genres and the technological aspects of their dissemination at the international level. *Methodology*. The research is based on an interdisciplinary approach, combining methods of cultural and musicological analysis. A comparative method is used to contrast different vocal traditions, content analysis to study musical works as carriers of cultural codes, and a sociocultural approach to explore the impact of technology on cultural interaction. *Scientific Novelty*. The novelty of this research lies in the comprehensive analysis of pop vocal art as a means of intercultural communication, which has so far remained insufficiently studied in the context of global cultural processes. The originality of the work is in combining an analysis of vocal techniques and genres with the study of their impact on crosscultural interaction, as well as examining technological innovations in the dissemination of musical works. *Conclusions*. Vocal pop art is a powerful means of intercultural communication, facilitating dialogue between different cultures and overcoming language and cultural barriers. However, globalization and technological changes present new challenges, including the issue of preserving the authenticity and cultural uniqueness of vocal works. At the same time, modern trends in vocal performance open up new opportunities for cultural enrichment, making vocal art an important tool in the global cultural exchange. This makes it an indispensable tool in the context of contemporary globalization processes, emphasizing the need for further research in this area to gain a deeper understanding of its potential as a means of intercultural dialogue.

Key words: vocal, vocal art, intercultural communication, contemporary vocal, pop vocal, vocal genres.

Надійшла до редакції 21.10.2024 р.

УДК 130.2:330.163.14**КОНЦЕПЦІЯ АРХЕТИПІВ У ФОРМУВАННІ БРЕНДУ МУЗИЧНОГО ВИКОНАВЦЯ**

Ірина Пархоменко – кандидат філософських наук, доцент кафедри гуманітарних дисциплін, Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтв, Київ
<https://orcid.org/0000-0002-8328-6774>
DOI: <https://doi.org/i.parkhomenko@kmaecm.edu.ua>

Досліджується застосування концепції архетипів як сучасний інструмент для формування бренду музичного виконавця (артиста). В умовах високого рівня конкуренції на музичному ринку та змін у виробництві, споживанні та просуванні музичного продукту, продиктованих розвитком технологій, артисти мають розуміти яким чином створювати власний популярний бренд. У висновках запропоновано алгоритм формування бренду артиста на основі застосування концепції архетипів за методологією М. Марка та К. Пірсон. Подальші наукові дослідження можуть стосуватися специфіки національного музичного ринку в Україні та проявлених архетипів, які використовують сучасні відомі українські артисти.

Ключові слова: архетип, бренд, музичний виконавець, музична індустрія, музичний менеджмент, маркетинг артиста.

Постановка проблеми. Музичний бізнес нині являє собою надзвичайно конкурентне середовище, адже соціальні мережі та стрімінгові платформи дають всі можливості для просування музичного продукту самостійно. Пошук продюсера або лейблу не є чимось обов'язковим на шляху до популярності. Це один із шляхів, але не єдиний і по суті не вирішальний. Якщо артист має музичний матеріал, декілька готових звукозаписів, то він може вільно позиціонуватися у соціальних мережах як співак. Необхідністю лишається співпраця з дистриб'ютором, завдяки якій музика артиста буде розміщена на стрімінгових платформах: Spotify, Apple Music, YouTube Music та інших. Проте, за таких умов рівного доступу до засобів створення і